

Wielkopolskie
Centrum Pomocy
Prawnej i Mediacji

Wielkopolski Dzień bez długów 2016

Pomoc Prawna i Mediacje dla osób zadłużonych

- *Marcin Brambor*
Nowy Tomyśl, 24.11.2016 roku

**PATRONAT HONOROWY NAD KONFERENCJĄ:
STAROSTA NOWOTOMYSKI
PAN IRENEUSZ KOZECKI**

ORAZ

**MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO
MAREK WOŹNIAK**

Podstawowe pojęcia prawne dotyczące osób zadłużonych

1. **zobowiązanie** polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić. Chodzi zatem o pewną relację, stosunek pomiędzy podmiotami. Jest to stosunek prawny – polegający na tym, że norma prawna wyznacza (nakazuje) podmiotowi określone zachowanie odniesione w pewien sposób do osoby czy spraw innego podmiotu;
2. **Dług** – w znaczeniu prawniczym świadczenie (obowiązek), wynikające ze stosunku zobowiązaniowego, które dłużnik jest zobowiązany spełnić na rzecz wierzyciela
3. **Zadłużenie** - mówiąc o zadłużeniu, mamy na myśli sytuację, w której nie zostało wypełnione zobowiązanie wobec pożyczkodawcy, czyli naruszyliśmy określony w umowie termin spłaty pożyczki.
4. **Strony stosunku zobowiązaniowego – wierzyciel ca dłużnik.**

W dobie wciąż mnożących się i komplikujących się przepisów prawnych, a także przewlekłości postępowań przed sądami powszechnymi, co raz bardziej rośnie rola i popularność pozasądowych metod służących przedsiębiorcom do rozwiązania sporów związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą w sposób efektywny i profesjonalny.

Ministerstwo Sprawiedliwości
Departament Strategii i Funduszy Europejskich

Analiza statystyczna
działalności sądów powszechnych
rok 2015 na tle lat 2011-2014

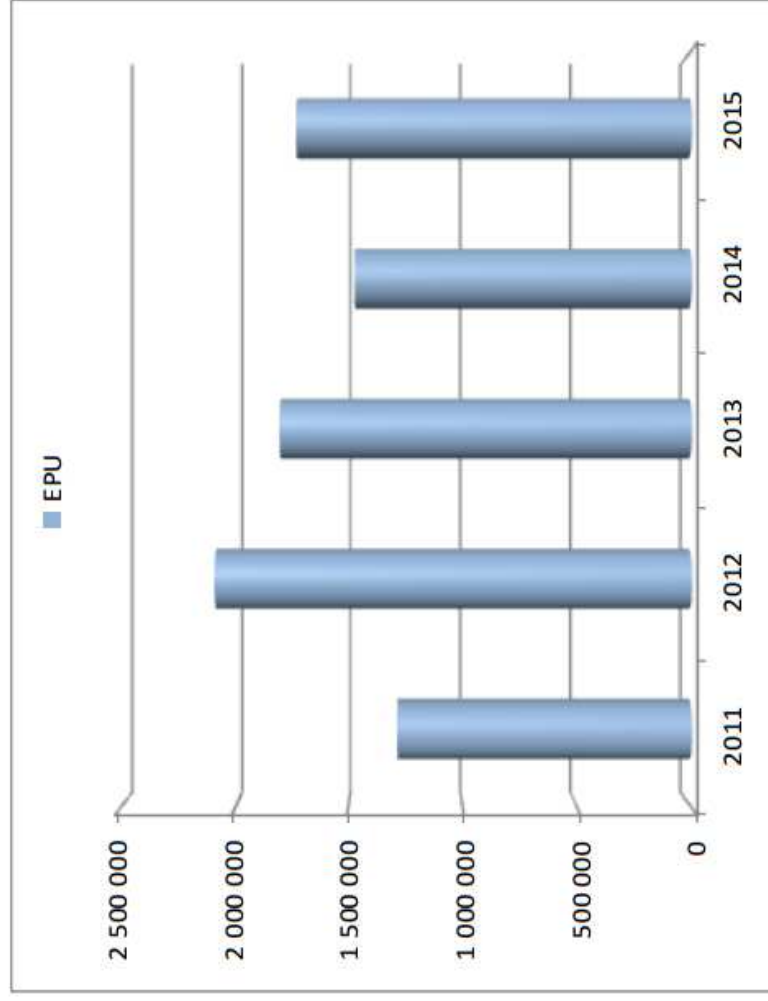
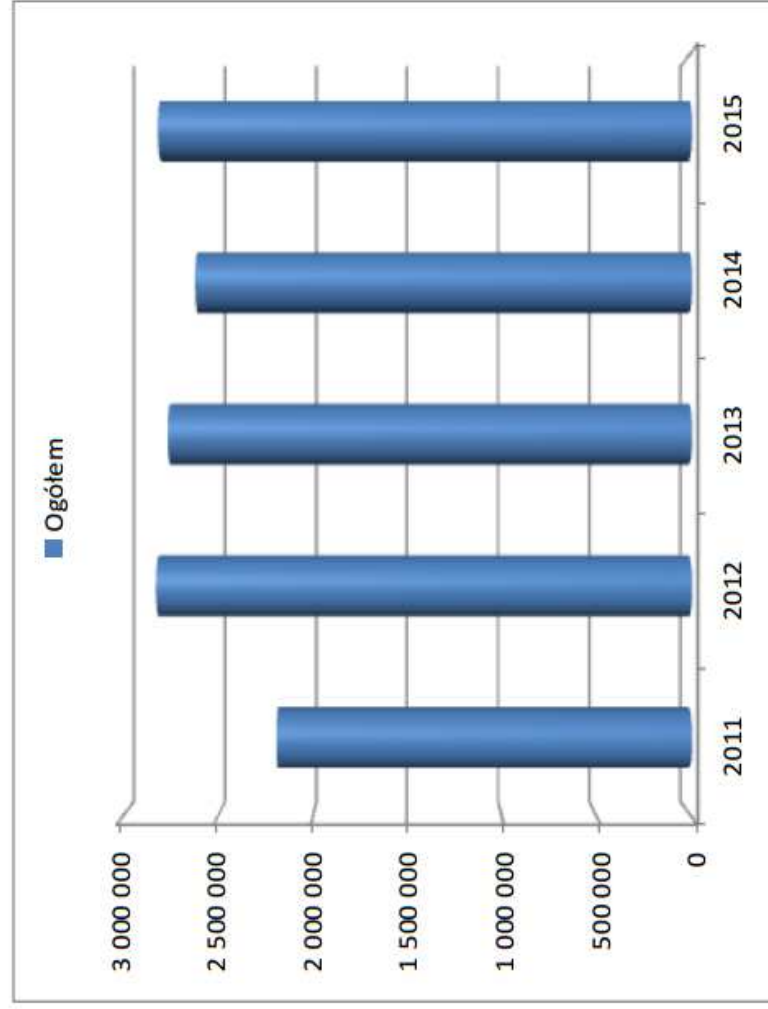
- Postępowania nakazowe i
upominawcze

Data opracowania: Warszawa 25 stycznia 2016 roku
Źródło: <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/>

TABL. II. EWIDENCJA SPRAW W SĄDACH POWSZECHNYCH WEDŁUG DZIAŁÓW PRAWA I INSTANCYJNOŚCI
w 2014 i 2015 roku

RODZAJE SPRAW WEDŁUG KSIĄG EWIDENCYJNYCH	WPŁYW		ZAKĄTWIENIA		POZOSTAŁOŚĆ				
	2014	2015	2014	2015	2014	2015			
	w liczbach bezwzględnych	2014=100	w liczbach bezwzględnych	2014=100	w liczbach bezwzględnych	2014=100			
W SĄDACH REJONOWYCH	13 593 660	104,0	14 135 758	104,0	13 784 960	102,0	1 925 059	1 999 258	103,9
- OGÓŁEM	2 377 923	98,6	2 343 615	98,6	2 387 036	98,0	398 106	402 929	101,2
Sprawy karne i wykroczeniowe									
- razem	378 557	95,9	362 923	95,9	396 647	91,9	150 535	149 061	99,0
podlegające rozpoznaniu wg przepisów o procesie (K) w tym									
odpowiedzialność podmiotów zbiorowych	31	45,2	14	45,2	25	24	16	6	37,5
kodeks karny skarbowy (Ks) przestępstwa	18 897	102,6	19 385	102,6	18 343	100,6	7 074	8 002	113,1
nadzór sądowy nad postępowaniem									
przygotowawczym (Kp)	215 581	95,6	206 026	95,6	215 599	95,2	18 179	18 873	103,8
ogólne (Ko)	1 079 365	98,9	1 067 812	98,9	1 087 927	97,9	88 810	91 851	103,4
w tym									
karne	638 128	92,3	589 085	92,3	652 057	90,4	56 695	56 422	99,5
wykroczeniowe	441 237	108,5	478 727	108,5	435 870	109,1	32 115	35 429	110,3
sprawy o wykroczenia (W)	701 532	100,3	703 930	100,3	684 115	102,5	140 049	142 527	101,8
w tym									
kodeks karny skarbowy (Ks) wykroczenia	80 211	113,8	91 266	113,8	71 898	127,4	22 335	22 004	98,5
postępowanie między państwowe (Kop)	2 888	101,2	2 924	101,2	2 748	103,3	533	617	115,8
Sprawy cywilne									
- razem	8 090 230	106,3	8 596 894	106,3	8 260 103	103,5	1 090 304	1 136 760	104,3
procesowe (C)	632 544	97,8	618 491	97,8	615 919	97,3	320 737	339 845	106,0
szkody geologiczne i górnicze (CG-G)	121	89,3	108	89,3	92	98	200	210	105,0
nieprocesowe (Ns)	474 775	107,9	512 135	107,9	472 229	105,2	152 017	167 174	110,0
nakazowe i upominawcze (Nc)	2 994 720	112,2	3 360 389	112,2	3 176 284	108,5	226 010	138 747	61,4
w tym									
Elektroniczne Postępowanie Upominawcze (EPU)	1 646 506	129,2	2 126 922	129,2	1 850 207	118,7	88 725	18 649	21,0
ogólne (Co)	718 102	99,6	715 010	99,6	723 605	98,6	184 348	186 023	100,9
pomoc sądowa (Cps)	23 962	107,6	25 785	107,6	23 583	107,0	5 701	6 243	109,5
skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem (WSC)	44	138,6	61	138,6	48	58	10	13	130,0
ksiąg wieczystych (KW)	3 244 280	103,7	3 363 422	103,7	3 246 650	100,6	201 206	298 382	148,3
zbiorów dokumentów (Zd)	1 682	88,8	1 493	88,8	1 693	85,4	75	123	164,0

Liczba wydanych nakazów zapłaty w postępowaniu nakazowym, upominawczym i europejskim postępowaniu nakazowym w sprawach cywilnych (rep. Nc)

Pomoc prawna oraz alternatywne metody rozwiązywania sporów.

1. Pomoc prawna

a) Odpłatna (z wyboru)

- Kancelarie adwokackie, radcowskie, doradcy podatkowi;
- Nieodpłatna (z urzędu dla osób najuboższych)

b) Nieodpłatna (najczęściej instytucjonalna lub świadczona przez organizacje pozarządowe:

- Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie;
- Punkty nieodpłatnych porad prawnych;
- UOKiK oraz Powiatowi Rzecznicy Konsumentów;
- Rzecznicy Finansowi
- Organizacje pozarządowe

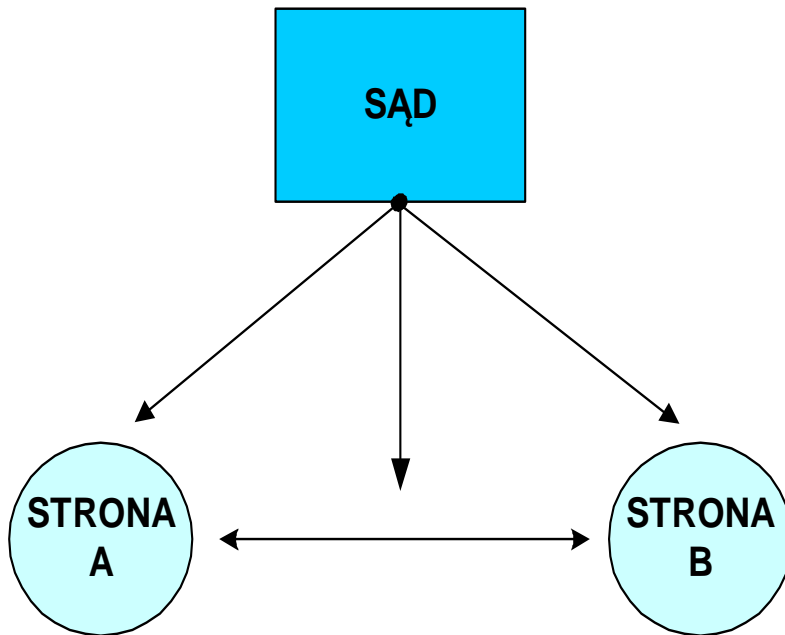
Podstawa pomoc prawna dla osób zadłużonych

1. Analiza sytuacji prawnej dłużnika (osoby zadłużonej);
2. Pomoc w sporządzeniu wniosku do sądu o zwolnienie z kosztów postępowanie (oraz ewentualnie ustanowienie pełnomocnika z urzędu);
3. Pomoc w skompletowaniu dokumentów i załączników;
4. Pomoc w skonstruowaniu pisma (odpowiedź na wezwanie do zapłaty, odpowiedź na pozew, sprzeciw lub zarzuty nakazu zapłaty lub wyroku zaocznego, wniosek o prawidłowe doręczenie nakazu zapłaty, w sytuacji gdy został doręczony na nieprawidłowy adres);
5. Pomoc w wypracowaniu propozycji ugody;
6. W skrajnych przypadkach pomoc w sporządzeniu wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej.

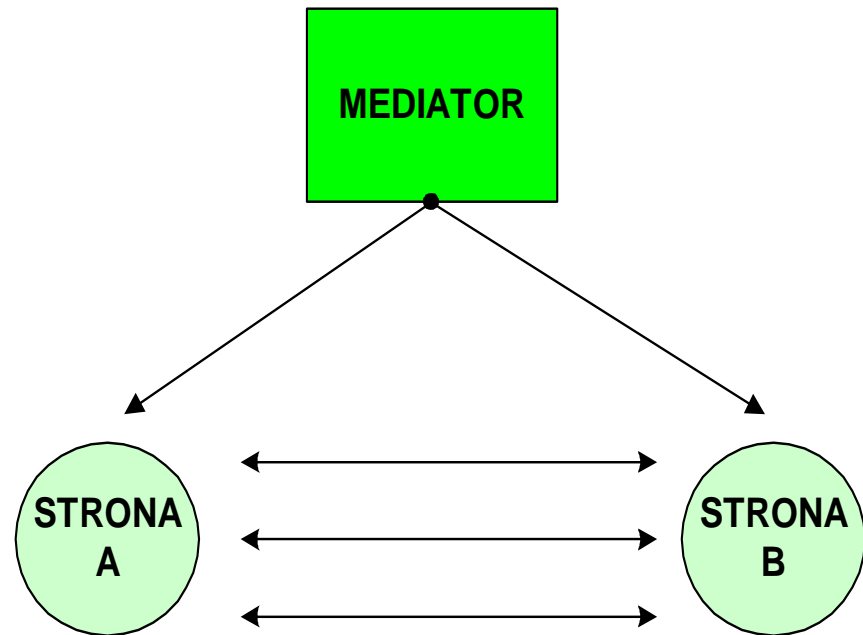

Rozstrzygnięcie

Rozwiązywanie

Alternatywne (w stosunku do postępowań sądowych) sposoby rozwiązywania sporów

1. Sądownictwo polubowne (arbitraż)
2. Mediacje
3. Rzecznicy

Rzecznicy są instytucjami powołanymi w celu wspierania jednej ze stron w rozwiązywaniu sporu z drugą stroną. Ich istotą jest wspieranie strony słabszej (np. klienta) w sporze ze stroną silniejszą (np. przedsiębiorcy, przedstawiciele określonej branży). Takie instytucje mogą być powoływane zarówno przez państwo, jak i przez przedsiębiorców z określonej branży. Pomagają oni w prowadzeniu sporu w oparciu o własne regulacje, posługując się przy tym przepisami prawa. Do rzeczników powołanych przez państwo należą m.in. rzecznicy konsumentów lub rzecznik ubezpieczonych.

Arbitraż (cechy)

1. Ma charakter adjudacyjny: spór jest władczo rozstrzygany przez arbitra, który wydaje końcowe orzeczenie (dlatego też niektórzy kwestionują przynależność arbitrażu do metod ADR)
2. Orzeczenie arbitra jest wiążące dla stron, nie przysługuje od niego apelacja
3. Strony muszą zgodzić się na arbitraż
4. Arbiter powinien być bezstronnym; zobowiązany jest zachować w tajemnicy wszystkie pozyskane informacje
5. Strony, w zależności od modelu, wybierają lub uczestniczą w wyborze arbitra

MEDIACJA - dobrowolny i poufny proces dochodzenia do rozwiązania sporu, prowadzony w obecności osoby neutralnej - mediatora. Mediacje różnią się od rozstrzygnięć instytucjonalnych (w tym sądowych) głównie tym, że ich celem nie jest ustalenie, kto ma rację, ale wypracowanie rozwiązania satysfakcjonującego strony sporu

UGODA - umowa, na mocy której strony czynią wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego, by uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku, aby zapewnić ich wykonanie lub uchylić spór już istniejący albo mogący powstać.

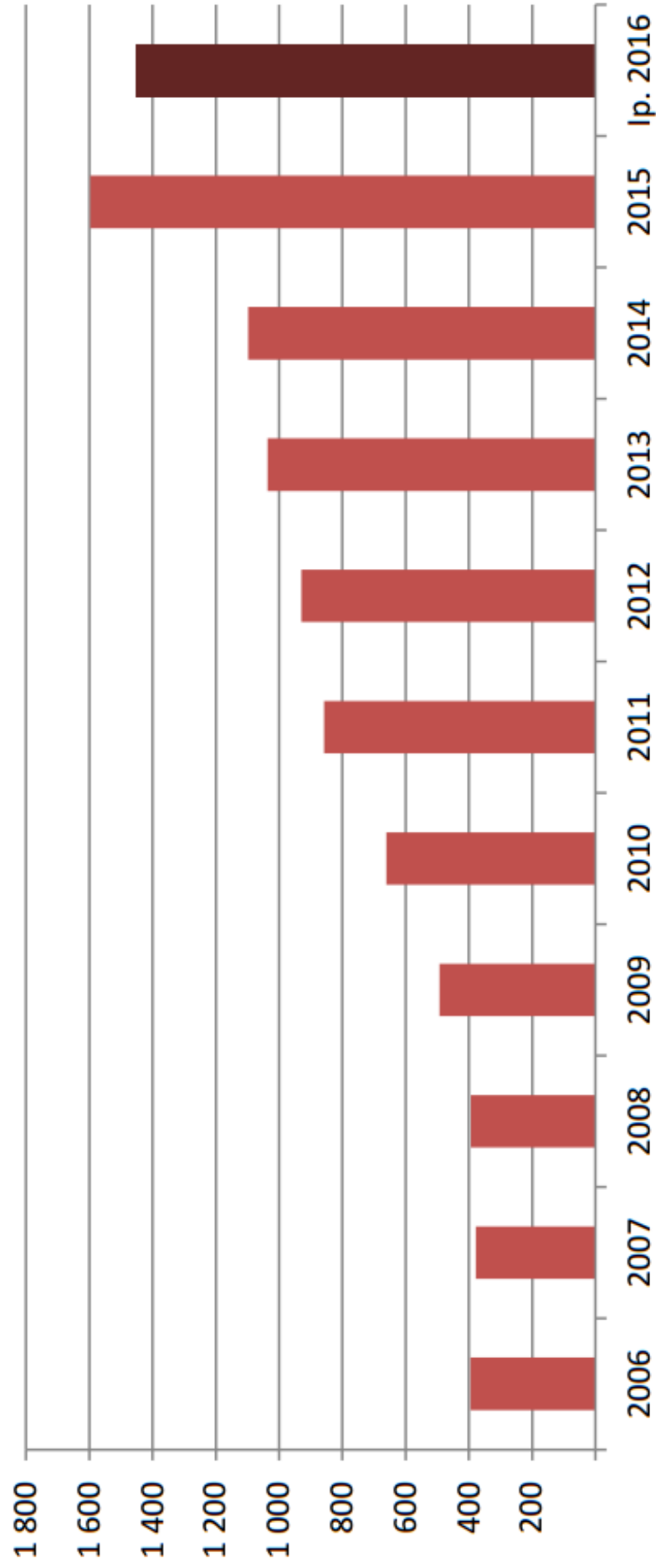
Mediacja (cechy):

1. Ma charakter nieadjudykacyjny, tzn. mediator, który przeprowadza mediację nie wydaje końcowego orzeczenia, a jedynie zachęca strony do zawarcia ugody;
2. Strony muszą zgodzić się na postępowanie mediacyjne
3. W wyniku posiedzenia mediacyjnego strony mogą ale nie muszą zawrzeć ugody
4. Mediator powinien być bezstronnym; zobowiązany jest zachować w tajemnicy wszystkie pozyskane informacje
5. Strony, w zależności od modelu, wybierają lub uczestniczą w wyborze mediatora;
6. Obecnie promuje się rozwiązanie polegające na prowadzeniu mediacji przez 2 mediatorów

Postępowanie mediacyjne w sprawach cywilnych

Postępowanie mediacyjne w sprawach cywilnych w sądach rejonowych w latach 2006 - 2015 oraz I półroczu 2016 roku									
Lata	POSTĘPOWANIE SĄDOWE					POSTĘPOWANIE POZASĄDOWE			
	Liczba spraw, w których strony skierowano do mediacji na podstawie postanowienia sądu (art. 183 ^a § 1 kpc)	Liczba protokołów złożonych przez mediatorów (art. 183 ^b § 2 kpc)	Umorzono postępowanie w wyniku zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem (art. 183 ^c § 1 i 2 kpc)	Odmówiono zatwierdzenia ugody w trybie art. 183 ^d § 3 kpc	Liczba protokołów złożonych przez mediatorów (art. 183 ^e § 1 kpc)	Liczba wniosków o zatwierdzenie ugody	Zatwierdzono ugode		Odmówiono zatwierdzenia ugody w trybie art. 183 ^f § 3 kpc)
						ogółem	w tym przez nadanie klauzuli wykonalności (art. 183 ^d § 2 kpc)		
2006	395	235	68	12	23	25	15	8	10
2007	378	210	73	6	9	7	16	4	1
2008	394	167	65	12	27	13	15	11	3
2009	493	297	63	6	30	18	14	8	4
2010	661	368	101	28	15	16	14	5	4
2011	858	519	105	40	45	38	33	16	5
2012	929	578	159	66	35	29	21	10	2
2013	1 037	646	175	67	38	62	35	24	9
2014	1 098	838	190	17	25	37	41	32	3
2015	1 597	1 070	208	14	37	31	25	10	2
Ip. 2016	1 452	878	147	3	19	8	6	1	15

Liczba spraw, w których strony skierowano do mediacji na podstawie postanowienia sądu (art. 183⁸ § 1 kpc)

Źródła :

1. Anna Karwowska - Adr 2013, Nr 3 – „Mediacje gospodarcze -- teoria, praktyka, perspektywy”
2. Anna Kalisz, Adam Zienkiewicz – „Mediacja sądowa i pozasądowa – zarys wykładu”
3. dr Aneta M. Arkuszewska - Adr 2014, Nr 4 – „Postępowanie mediacyjne -- elastyczne czy sformalizowane? Zagadnienia wybrane”
4. Tomasz Małecki – Adr 2014, Nr 4 – „Mediacja w biznesie jako ważny element zarządzania”
5. Adam Zienkiewicz, Adr 2013, Nr 4 – „Mediacja jako forma wymiaru sprawiedliwości”
6. Prof. dr hab. Jerzy Rajski, Adr 2013 nr 2 – „Polubowne aspekty arbitrażu w sprawach gospodarczych”
7. Prof. dr hab. Andrzej Zieliński, dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska - Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz